

5997

Министру народнаго просвѣщенія
Андрею Ивановичу
съ переводомъ.
В. Мухоморова

СЫГНАЛЪ,

АЛБВО РАЗСКАЗЪ АБЪ ТОМЪ,

ЯКЪ ДАБРО ПЕРЕМАГЛО ЗЛО У ЧАЛАВѢКА.

ПЕРЕЛОЖЕНО, ЗЪ МАЛЫМИ ПЕРЕМѢНАМИ,

ЗЪ РАЗСНАГА

Всеволода Гаршина.

5997

МОСКВА.

Типографіи А. Гатицука, Никитскій бульв., собств. д.
1891.

07432

07432

Николай Андреевич
Анчукъ
СЫГНАЛЪ,

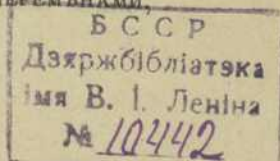
АЛБЪО РАЗСКАЗЪ АБЪ ТОМЪ,

ЯКЪ ДАВРО ПЕРЕМАГЛО ЗЛО У ЧАЛАВЪКА.

ПЕРЕЛОЖЕНО, ЗЪ МАЛЫМИ ПЕРЕМѢНАМИ,

ЗЪ РАЗСКАЗА

Всеволода Гаришина.

МОСКВА.

Типографія А. Гатцука, Никитскій бульв., собств. д.
1891.

057732

59.97. ✓

1965 г.

Доволено цензурою. Москва, 19 декабря 1890 года.

13H//231/026/

С Ы Г Н А Л Ъ,

АЛЬБО РАЗСКАЗЪ АВЪ ТОМЪ,

ЯКЪ ДАБРО ПЕРЕМАГЛО ЗЛО У ЧАЛАВЪКА.

I.

Сёмка служиў сторожемъ на чугуны. Адъ яго будки до одной станци было двананцаць, до другой дзесяць вёрстъ. Вёрсты чатыры адъ яго будки выбудовали лѣтась фабрику; зъ-за лѣсу яе высоки ко-минъ чарнѣў, а ближей, апрочъ сусѣднихъ будокъ, не было и хать.

Сёмка быў чалавѣкъ хворы и надужи.

Дзевяць гадоў перадъ гэтымъ быў ёнъ на вайнѣ; служиў ёнъ дзеньщикомъ у афисера и цѣлы паходъ быў зъ нимъ. И галодны бываў ёнъ, и мёрзъ, и на слонцы пёкса, и перехадзиў ёнъ вёрстъ по сорокъ и пяцьдзсятъ ў дзень ў гарачиню и ў марозы; траплялося и падъ кулями быць ў битвѣ, але хвала Богу ни одна не зачепила.

Стаяў разъ поўкъ на першой линіи. Цѣлы тыдзень зъ туркамі перепалка была: лежиць наша линія, а церазь далинку—турская, и адъ ранку до вечера стрѣляюць. И афисеръ Сёмки быў на линіи; ўсяки дзень три разы насыў яму Сёмка зъ поўковыхъ кухонь, зъ рову, гарачи самоваръ и абѣдъ. Идзе, бывало, зъ самоваромъ адкрытымъ мѣсцемъ; кули свищуць, у камени ляскаюць: страшно Сёмцы, плаче, а таки йдзе. Паны афисеры вельми яго хвалили: заўсѣды у ихъ была гарачая гарбата.

Вярнуўся ёнъ зъ пахода цѣлы, тольки у рукахъ и у нагахъ нѣшто ламаць пачало. Не мало бѣды пришлося яму зъ той пары папрабаваць. Пришоў ёнъ да дому—бацька стары памёръ; сынокъ быў, чацьвѣрты гадокъ мѣў, и гѣты захварѣў и памёръ; асталися Сёмка зъ жонкаю ўдваихъ. Ня удалася имъ и гаспадарка, да и цяжко зъ ацухшими руками и нагами поле араць. Нельга имъ было жиць у сваёмъ сятлѣ; нашли яны на иншій мѣсцы счасця шукаць. Быў Сёмка зъ жонкаю и на Линіи, и ў Херсони, и ў Донцинѣ; нигдзѣ счасця не знайшли. Пашла жонка служиць, а Сёмка, якъ и пярвѣй, усѣ хадзиў.

Довялося яму разъ по машинѣ ѣхаць; на адной станціи бачиць начальникъ якъ-бы знаёмы. Глядзиць на яго Сёмка, и начальникъ ў яго ўглядаецься. Пазнали адзінъ другога. Гѣта быў афицеръ поўка, ў каторомъ ёнъ служиў.

— „Ты, Сёмка?“ каже ёнъ.

— „Такъ точно, ваше благородіе, я самый и есць“.

— „Ты якъ сюды папаў?“

Разказаў яму Сёмка: такъ, каже, и такъ.

— „Куды-жъ ты цяперъ идзешъ?“

— „Не магу знаць, ваше благородіе“.

— „Якъ-же ты, дурень, ня можешъ знаць?“

— „Такъ точно, ваше благородіе, дзѣля таго, што падацься нима куды. Работы якой, ваше благородіе, шукаць треба“.

Паглядзѣў на яго начальникъ станціі, падумаў и каже:

— „Отъ што, братка, застанься ты пакуль на станціі. Ты, здаецься, жанаты? Игдзѣ-жъ твая жонка?“

— „Такъ точно, ваше благородіе, жанаты; жонка ў мѣсци у купца служиць“.

— „Ну, дакъ пиши къ жонцы, кабъ пріѣжджала. Дармавы билетъ пастараюся. Тутъ у насъ адна дарожная будка будзе свабодная; папрашу уже за цябе начальніка“.

— „Дзякую вельми, ваше благородіе“, каже Сёмка. Астаўся ёнъ на станціі. Памагаў у начальніка на кухні, дрова сѣкь, дворъ, пляцформу мёў. Церазь дзвѣ ня дзѣли пріѣхала и жонка, и паѣхаў Сёмка у цяльжцы у сваю будку. Будка новая, цѣпная; дроў кольки хочешъ, агародъ невялички адъ даўнѣйшаго сторожа астаўся, и зямли зъ моргъ зъ бакоў насыпу было.

Абрадоваўся Сёмка: стаў думаць, якъ ёнъ сваю гаспадарку развядзе, карову, каня купиць. Дали яму ўвесь патребны

припасъ: флагъ зялёны, флагъ чирвоны, лятарни, трубку, молотъ, ключъ шрубы падкручваць, ломъ, лапату, мяцёлакъ; дали и дэвѣ ксёнжачки зъ правилами и расписаніемъ, ў якую гадзину машина йдзе. Спачатку нашъ Сёмка и начей не спаў, усё расписаніе читаў: машина еще церазь дэвѣ гадзины будзе исци, а ёнъ абойдзе сваю часць, сядзе на лавочцы кале будки и ўсё глядзиць и слухае, чи не трысуцься рельсы, чи ня шумиць машина. Научиўся уже ёнъ на памяць и правила: хоць и кепска читаў, по складамъ, а ўсёжъ выучиўся.

Было гэта ўлётку; работа не цяжкая; снѣгу зъ насыпу адгребачъ ня треба, да и машина на гэтой дарози не часто ходзиць. Абойдзе Сёмка сваю версту два разы ў дзень; гдзѣ-не-гдзѣ шрубки напрабуе падкруциць, пясочекъ падраўняе, вадзяныя трубы *) агледзиць и йдзе да дому, гаспа-

*) Трубы, по котрымъ збѣгае вада зъ насыпу.

дарку сваю ушыняць. У гаспадарцы толькі яго замятка была: што ні задумае зрабіць, абъ усёмъ дарожнаго майстра треба прасиць, а той начальнику дакладвае; пакуль прашеніе вернецься,—парá и пяройдзе. Пачали Сёмка зъ жонкаю навэць ту-жиць.

II.

Прайшло мѣсяцоў два; пачаў Сёмка зъ сусѣдзями сторожами знаёмицься. Адзінъ быў стары-стареньки; ўсё на яго мѣсце новаго назначиць прибираліся; ледзьве зъ будки вылазиў. Жонка за яго и ў абходъ хадзила. Други будочникъ, што бліжэй къ станціи, быў чалавѣкъ малады ещѣ, але худы и жилисты. Спаткаліся яны зъ Сёмкаю перши разъ на насыпу, пасяредзینی, паміжъ будокъ ў абходзи. Сёмка шапку зняў, пакланиўся.

— „Добры вечаръ, каже, сусѣдзе!“

Сусѣдъ глянуў на яго зъ боку.

— „Добры вечаръ,“ каже.

Адварнуўся и пашоў далѣй.

Спаткалися потымъ ихъ бабы. Привиталася Семёнова Тацяна зъ сусѣдкой; тая гэтакъ сама много не гаварила, пашла. Угледзиў разъ яе Семёнъ.

— „Што гэта, каже, у цябе, маладзица, мужъ не гаварливы?“

Памаўчала баба, потымъ каже:

— „А абъ чомъ яму зъ табою гавариць? У каждаго сваё... Идзи сабѣ зъ Богомъ“.

Прайшоў яце зъ мѣсяць; пазнаёміліся сусѣдзи.

Зыдуцься Сёмка зъ Василёмъ, сусѣднимъ сторожемъ, на насыпу, сядуць на берази, люльки закуряць и гаворяць абъ сваёмъ жицьи. Василь усё большъ маўчаў, а Сёмка и абъ сятѣ сваёмъ и абъ паходзи разсказываў.

— „Не мало, каже, я бѣды на сваёмъ вѣку прinyaў, а вѣку майго ня Богъ вѣдае

кольки. Не даў Богъ счасця. Ужэ каму якую долю Богъ дасць, такъ яно и бывае. Гэтакъ яно, братко Василь“.

А Василь люльку выбиў абъ рельсѣ, ўстаў и каже:

— „Ня доля намъ зъ табою вѣкъ заўдае, а людзи. Нима на свѣци звѣра, гэтакаго нягоднаго и сярдзитаго, якъ чалавѣкъ. — Воўкъ воўка не ёсць, а чалавѣкъ чалавѣка живога заўдае“.

— „Ну, братка, и воўкъ воўка ёсць, — гэтаго ты не кажи“.

— „Зъ гутарки гэтакъ пришлося, отъ и сказаў. А ўсё - жь нима стваренья горшаго адъ чалавѣка. Кабъ не чалавѣча злосць да зайздросць, — жиць - бы льга было. А то ўсяки адъ цябе кусокъ атабраць стараецься, да злопаць“.

Задумаўся Семёнъ.

— „Ня вѣдаю, каже, братка. Може яно и гэтакъ, а кали и гэтакъ, то уже есць на тое адъ Бога такое палаженье“.

— „А кали гэтакъ, каже Василь, то ни-ма чаго намъ зъ табою и гавариць. —Кали ўсякую бриду на Бога зваливаць, а само-му сядзѣць да царшѣць, — то гэта треба, братка, не чалавѣкамъ быць, а скацинаю. Отъ табѣ и ўвесь мой сказъ“.

Павярнуўся и пашоў, не пажагнаўшыся.

Устаў и Сёмка.

— „Сусѣдзе! кричиць, за што-жъ ты клянешся?“

Не абярнуўся сусѣдъ, пашоў. Доўга глядзѣў на яго Сёмка, пакуль у далінцы на павароци стало Василя не видаць.

Вярнуўся ёнъ да дому и каже жонцы:

— „Ну, Кацярина, и сусѣдъ же у насъ: звѣрь, не чалавѣкъ“.

Але патомъ не пагнѣвалися яны; спатка-
лися йзноў и, якъ и пярвѣй, пачали гутар-
ку, и ўсё абъ томъ самомъ.

— „Эхъ, братка, кабъ ня людзи... не
сядзѣли-бъ мы зъ табою у гэтыхъ буд-
кахъ“, казаў Василь.

— „Што-жъ ў будцы... ништо, и ў
будцы жиць ильга“...

— „Жиць ильга, жиць ильга... Эхъ
ты! многа жиў, мало нажиў; многа глядзѣў,
мало бачиў. Бѣдному чалавѣку, чи тамъ ў
будцы, чи гдзѣ, якое тамъ жицьё: ядуць
цябе живадзёры гэтые, ўвесъ сокъ выци-
скаюць, а якъ состарѣешъ, выкинуць якъ
лушпу якую свиньямъ на кормъ. Ты якую
пенсію бянешъ?“

— „Да не вяликую, Василь; двананцаць
рублёў.“

— „А я тринанцаць зъ палавинаю. Скажи ты мнѣ, чаму гэта такъ? По правилу адъ праўленія усимъ адно назначено: пятнанцаць рублёў ў мѣсяць *), дрова, газа... Хто-жъ гэта намъ съ табою двананцаць, альбо тамъ тринанцаць съ палавинаю назначиў, скажи ты мнѣ? А ещѣ гаворишь, жиць можно! Ты раздумай: не абъ паўтары тамъ, альбо три рубли гутарка; хоць бы и ўсѣ пятнанцаць плацили. Быў я на станціи прошлаго мѣсяца. Даректоръ дароги (важная асоба при чугунцы, инженеръ) переѣжджаў, отъ яго бачиў я; мѣў я гэтакую чесць. Ёдзе сабѣ у асобномъ вагонѣ; вышоў на пляцформу, пахаджае... Да не астануся я тутъ на доўга; пайду, куды вочи глядзяць“.

---

*) Плата здаецься и вялікал, але при чугунцы треба и у дзень рабиць, и у ноци не спаць; тамъ нима ни свита, ни будного дня; машина не глядзяць, хоць на перши дзень Вяликадня йдзе и треба быць гатоваму; апрочъ гэтаго треба жиць на сваёмъ хлѣби.

— „Куды-жъ ты пойдзешъ, Василь? Церазь хлѣбъ хлѣба не шукаюць. Тутъ у цябе и хата, и цепло и зямлі крыху есць. Жонка у цябе работница“...

— „Эхъ, паглядзѣў - бы ты на зямлю маю. Ни галинки на ёй нима. Пасадзиў быў ўвясною капусты, да и то дарожны майстеръ пріѣхаў“. „Гэта, каже, што такое? Чаму безъ данашенья? Дзѣля чаго безъ пазваленья? Выкапаць, кабъ и духу яе ня было“. Пьяны быў. Други разъ и ничога-бъ не сказаў, а тутъ убилося: „три рублі штрафу“.

Памаўчаў Василь, пацягнуў люльки и каже цихо:

— „Кабъ еще крыху, прибиў-бы я яго да поўсмерці“.

— „Ну, сусѣдзе, и гарачи ты, я табѣ скажу“.

— „Не гарачи я, а папраўдзи кажу и
думаю. Пастой, приждзецься ёнъ у мяне,
чирвоная морда! Къ самому начальнику
линїи на жалобу пайду. Паглядзимъ!“

И папраўдзи паскаржиўся.

10442

III.

Переѣжджаѹ разъ начальникъ дарогу
аглядаць.

Церазь три дни потымъ паны важныя зъ
Пецербурга мѣлися на дарози переѣхаць:
ревизию, бачъ рабили, аглядали, чи ўсё ў
парадку, отъ передъ ихъ переѣздомъ ўсё
треба было ў парадокъ привесци. Пяску
падсыпали, падраўновали, шшалы перегля-
дзѣли, шрубки падкруцили, слухы паdma-
лявали, на переѣздахъ вялѣли жоўтаго пя-
сочку падсыпаць. Сусѣдка - старажиха и
старого свайго выправила траву чисциць.
Працаваѹ Сѣмка цѣлы тыдзень; ўсё ў па-
радокъ привёў и на сабѣ халатъ напра-
виў, вычисциў, а бляху мѣдзяную цеглаю
такъ атцёръ, што ажъ блясцѣла на слонцы.

Рабиў и Василь.

Пріѣхаў начальникъ дыстанціи на дра-
зыни *); чатыры рабочихъ корбу круцяць;
колцы шумяць, шесцерня гудзе; ляціць
цялѣжка вѣреть по дваццаць ў гадзину,
только калёса выюць.

Падляцѣў до Семёновой будки; надско-
чиў Сёмка, адранартаваў по-салдатски. Усё
ў парадку знайшлося.

— „Даўно ты тутъ?“ пытае начальникъ.

— „Адъ другога мая, ваше благародзіе“.

— „Добра. А ў сто шесцьдзсятою
нумери хто“?

Дарожны майстеръ, што разамъ зь імъ
ѣхаў, каже:

— „Василь Гуца“.

— „Гуца, Гуца... а, гэта той самы,
што вы мѣли лѣтаць на увазі?“

*) Цялѣжка на чатырохъ колахъ, каторая коціцца по
рельсахъ; работніки круцяць корбу, и гэтакъ ѣдуць.

— „Ёнъ самы гэта и есць“.

— „Ну, добра, паглядзімъ и у Василя Гущи. Валяй!“

Узяліся работнікі за корбу; пашла цялѣжка ў ходъ. Глядзіць Сёмка на іхъ и думае: „ну, будзе у іхъ зъ сусѣдомъ гульба“.

Гадзінъ церазъ дзѣвѣ пашоў ёнъ ў абходъ. Бачиць, зъ далінкі по насыпу йдзе нѣхто, на галавѣ якъ-бы нѣшто бѣлое нясе. Пачаў Семёнъ прыглядацца; бачиць—Василь: ў руцѣ палка, за плечамі узелокъ малы, тваръ хусткаю абвязана.

— „Сусѣдзе, куды гэта ты?“ кричиць Сёмка.

Падышоў Василь бліжэй; твару на ёмъ нима.

Бѣлы, якъ хуста, вочі дзікія, пачаў гавариць, —голосу нима.

— „У мѣсто, каже, ў Маскву... ў праўленіе“.

— „У праўленіе... отъ яно што! Скаржицься йдзешъ? Пакинъ Василь, забудзь“...

— „Не, братка, не забуду. Позна уже забываць. Бачишъ, ёнъ мяне ў тварь выпцяў, до крови разбиў. Пакуль жиць буду, не забуду, не пакину гэтак“.

Узяў яго за руку Сёмка.

— „Пакинъ, Василь; праўду табѣ кажу: лѣпшъ ня зробишъ.“

— „Якое тамъ лѣпшъ! Я и самъ вѣдаю гэта, што лѣпшъ не зраблю. Праўду ты кажаў, што такая наша доля. Сабѣ лѣпшъ не зраблю, але за праўду треба, братка, стаць“.

— „Да ты скажи, адъ чаго ўсё пачалося?“

— „Да адъ чаго-жъ... аглядзѣў ўсё, зъ дразыны сышоў, ў будку глянуў. Я ўже вѣдаў, што будзе крѣпка пытаць, ўсё якъ мае быць пригатаваў. Вхаць ўже хацьў, а я зъ жалобаю. Ёнъ заразь у крикь: „Тутъ, каже, важная ревизія, а ты абъ агароздѣ жалабу падаваць! Тутъ, каже, вяликія фігуры, а ты зъ капустаю лѣзешъ!“ Я не уцярпѣў, сказаў слово, ня то, кабъ ўже вельми што, але яму ня сподобалася. Якъ дасць ёнъ мнѣ!... а я стаю сабѣ, якъ-бы яно гэтакъ и треба. Паѣхали яны, апомниўся я, абмыў сабѣ тварь и нашоў.“

— „А якъ-же будка?“

— „Жонка асталася. Не пераглѣдзиць; да чортъ зъ ими, и зъ дарогаю ихнею!“

Устаў Василь; сабраўся.

— „Бывай здароў, Сёмка. Ня вѣдаю, чи знайду сабѣ ўправу.“

— „Няўже-жъ ты пѣхотаю пойдзешъ?“

— „На станціи на таварны поѣздъ папрашуся; заўтра ў Масквѣ буду.“

Пажагналіся сусѣдзі; пашоў Василь, и доўга яго не было. Жонка за яго и рабіла, дзень и ночь не спала, саўсімъ зама-рiлася, чакаючи мужа.

На трыці дзень прiѣхала ревизія: ма-шина, вагонъ багажны, и два вагоны пер-шой клясы, а Василя ўсё нима. На чаць-вѣрты дзень угледзіў Сѣмка яго жонку: тваръ ажъ апухла адъ слѣзъ, вочы чир-вонныя.

— „Вярнуўся мужъ?“ пытае.

Махнула баба рукою, нічога не атказа-ла и пашла ў свой бокъ.

IV.

Научиўся Сёмка нѣкали еще хлопцемъ зъ калины дудки рабиць. Выпалиць дротамъ у палачцы сяредзину, дзирки гдзѣ треба прарѣже, на канцы пицикъ зробиць, и такъ важно наладзиць, што хоць што хочешъ грай. Рабиў ёнъ, якъ мѣў часъ, дудокъ много и церазъ знаёмага кандуктора *) ў мѣсца на рынокъ пасылаў. Давали яму тамъ за штуку по чатыры гроши.

На трейци дзень по ревизіи пакинуў ёнъ жонку ў хаці вечерни поѣздъ спаты-

---

*) Служащи при поѣзди.

каць, што йдзе а шостой гадзінъ, а самъ ўзяў ножикъ и пашоў ў лѣсъ, палокъ сабѣ нарэзаць; дайшоў ёнъ да канца сваёй часці; у гэтомъ мѣсцы дарога разамъ заварочвалася. Спусціўся ёнъ зъ насыпу и пашоў лѣсомъ падъ гору. За поўверсты было вялікое балото, а кале яго найлѣшшыя кусты для яго дудокъ раслі. Нарэзаў ёнъ палокъ цѣлы пукъ и йдзе да дому.

Идзе ёнъ лѣсомъ; слонце уже зайходзіло; усюды цихо, якъ у мёртвомъ царствѣ; чуе толькі, якъ птушкі чылікаюць, да сухі ломъ падъ нагамі трэціць. Падышоў Сёмка ещэ трохи; скоро и чугунка, и здаецься яму нѣшто ёнъ ещэ чуе; нібы нѣгдзѣ жалѣзо абъ жалѣзо звяніць. Пашоў Сёмка скарѣй. Папраўкі тагды ў ихнемъ участку не было. „Штобъ гэто значыло?“ думае ёнъ.

Выходзіць ёнъ на край лѣса, перадъ нимъ чугунка падымаецься; наверси, на

насыпу чалавѣкъ нѣки присѣўши нѣшто робиць. Пачаў падымацца къ яму Сѣмка цихо; думаў шрубы пришоў хто красци. Бачиць и чалавѣкъ ўстаў; ў руцѣ ў яго жалѣзны ломъ; падлажиў ёнъ ломъ падъ рельсъ, да якъ зверне яго ў бокъ.—

Пацямнѣло у Сѣмки ў вочахъ; крикнуць хоче—ня може. Бачиць ёнъ Василя, бяжиць на верхъ бягомъ, а той зъ ломомъ на други бокъ насыпу павалиўся.

— „Василь, галубчикъ, вярнися! Дай ломъ, паложимъ якъ треба рельсъ; нихто и не давѣдаецься. Вярнися, не бари на сваю душу грѣхъ!“

Не вярнуўся Василь; ў лѣсь пашоў.

Стаиць Сѣмка надъ зверненымъ рельсомъ; палки свае упусциў. Поѣздъ йдзе не

таварны,—пассажирами *). И не затрымаешъ яго ничимъ—олага нима. Рельса на мѣсце не паложись: голыми руками гваздоў не забьешъ. Бѣгчи треба, канечне бѣгчи ў будку за якимъ-небудзь припасомъ. Господзи, памажи!

Бяжиць Сёмка къ сваёй будцы — утаміўся. Бяжиць, — отъ, отъ павалиўся. Выбѣгъ зъ лѣсу, — до будки сажонъ сто ня большъ асталося. Чуе, — на фабрыцы гудокъ загудзѣў, — шостая гадзина; а церазь дзвѣ минуты поѣздъ пяройдзе. Боже! змилуйся надъ невинными душами! Гэтакъ и бачиць передъ сабою Сёмка: хваціць машина лѣвымъ коламъ абъ рельсавы обрубъ, затрысецься, пахилицься, пачне шпалы рваць и на щепочки ламаць, а тутъ криво, паваротка, да насышь, да валицься-то ўнизъ адзинанцаць сажонъ, а тамъ ў

---

*) У таварномъ поѣздѣ возиць усякія рѣчи и тавары; у пассажирскомъ ѣдзяць людзи.

трейцѣй класи народу поўно, дзѣци малыя. Сьдзяць яны цяперъ ўсѣ, ни абъ чомъ не думуюць. Господзи! научи Ты мяне!..... Не! дабѣгчи да будки и назадъ вярнуцься не паспѣешъ...

Не дабѣгъ Сѣмка да будки, вярнуўся назадъ; пабѣгъ скарѣй першаго. Бяжиць, якъ безъ памяци; самъ ня вѣдае, што еще будзе. Дабѣгъ до адверненаго рельса: палки яго ў кучи лежаць. Нагнуўся ёнъ, ухациў адну, самъ не разумѣючи на што; далѣй пабѣгъ. Здаецься яму, што уже машина йдзе. Чуе свистокъ далёки, чуе — рельсы роўно и цихо пачали трысцися. Бѣгчи далѣй ня може, силъ не стае; стаў ёнъ сажонъ на сто адъ страшнаго мѣста: тутъ яму якъ свѣтомъ голову асвятило.

Зняў ёнъ шапку, выняў зъ яе перкалёвую хустку; выняў ножъ зъ-за халявы, — перехристиўся:

— „Господзи, благослави!“ Выцяў сябе нажомъ ў лѣвую руку выжей локця; пырснула кроў, палилася гарачая; памачиў ёнъ ў яе сваю хустку, расправиў, расцягнуў, навязаў на палку и выставиў свой чирвоны флагъ.

Стаиць Сёмка, флагомъ сваимъ размахвае, а поѣздъ уже видзёнъ. Ня бачиць яго машинистъ; падыдзе близко машина, а на сто саженьяхъ не затрымаць цяжкаго поѣзда!

А кроў ўсё йдзе и йдзе. Прициснуў Сёмка рану къ боку, хоче зациснуць яе, але не сцихае кроў; мабыць вельми глыбоко параниў ёнъ руку.

Закружилось у яго ў галавѣ; ў вочахъ чорныя мухи залятали; потымъ и саўсимъ пацямнѣло; ў вушахъ нібы ў дзваны дзвоняць. Ня бачиць ёнъ поѣзда и ня чуе шума:

адна ў яго думка ў галавѣ: не устаю, упаду, упушу флагъ; пяройдзе поѣздъ церазь мяне...

Боже! памажи, пашли на змѣну!...

И стало цѣмно ў вочахъ яго, и пусто ў души яго, и выпуціў ёнъ флагъ...

Але ня упаў кровавы знакъ на землю... нѣчья рука падхвацила яго и падняла настрѣчу падыходзіўшаму поѣзду. Машиnistъ угледзіў яго, затрымаў машину. Поѣздъ стаў.

Выскачили зъ вагоноў людзи, збіліся ў кучу.

Бачаць: ляжиць чалавѣкъ ўвесь ў крови, безъ памяци; други кале яго стаіць зъ кроваваю анучкою на галіні.— Гэта быў Василь.

Абвѣѣ ѣнѣ ѣсикѣ вочима, апусциѣ голу:
лову:—

— „Вяжице мяне, каже: я рельсъ звяр-
нуѣ“...

M

